

מדינת ישראל

הכנסת

ב.ש.

³⁶
פרוטוקול מס. 37/ב

מישיבת ועדת הכספים, שנתקיימה ביום ב',
ז' בניסן תשי"ג (23.3.53)
בשעה 10.30.

נוכחים:

- י. גורי - יו"ר
- א. אלישך
- א. ציזלינג
- י. בדר
- ש. דיין
- ז. טוואייב
- ק. לוז
- ח. אריאב
- ח. רובין
- ז. שפר
- מ. קלמר
- י. פרדר
- א. הרצפלד

מזמנים:

- ד"ר מנדלסון - משרד האוצר
- ד"ר ברגמן - משרד האוצר

סדר היום:

תקציב ההכנסות לשנת 1953/54.

=====

ב.ש.

אני פותח את הישיבה.

הי"ר י. גורלי:

אנו עוברים לסעיף ההכנסות של מס מותרות ומס-מסוייג. האומדן: 14,500,000 ל"י, אשר 13,600,000 ל"י מסבו מיועדים לתקציב הרגיל, ו-900,000 - חלקן של הרשויות המקומיות במס-מסוייג, לפי ההסדר החדש של השמאנות הממשלה בתקציבי הרשויות המקומיות.

סעיף זה מורכב מ-10 מליון ל"א מס מותרות ו-4,5 מליון ל"י מס מסוייג.

ד"ר מנדלסון: רק בחודש מרס התחלנו לבנות את המס המסוייג באופן סדיר, ובחודש זה היתה ההכנסה מהמס המסוייג 100 אלף לירות, לעומת מליון לירות במס-מותרות. המס המסוייג הוטל שלבים שלבים על מצרכים יוניים, הוא מוטל עתה על 47 מצרכים שמהם אפשר לגבות בדרגת המס הקיימת לכל-היותר 150 אלף לירות לחודש.

הי"ר י. גורלי: לפי דברי ד"ר מנדלסון בשבוע שעבר, הרי אם רוצים להשיג את האומדן של 4,5 מליון ל"י ממס מסוייג - יש להפוך אותו למס-קניות כללי על כל המצרכים, או להעלותו למקסימום של 10%, או שני הדברים גם יחד; אני שואל אם זוהי הצעת הממשלה.

ד"ר מנדלסון: אני חושש שלא נגיע לאומדן ללא העלאה ל-10% במספר מצרכים. אנו רוצים לנסות להרחיב את מסגרת המס המסוייג על מצרכים נוספים, כפי שהחוק מאפשר לנו, ולאחר 2 - 3 חודשים נוכל להיווכח אם הקפת 100 מצרכים למשל תכניס לנו 300 - 350 אלף לירות לחודש. אם נסיון חודשי הקיץ יוכיח כי הדבר בלתי אפשרי - ואני חושש שהוא יהיה בלתי אפשרי - נצטרך להעלות את המקסימום ל-10%, על-ידי שינוי בחוק.

א. צילינג: אני מבקש לחלק. סעיף זה לשני סעיפי משנה: מס מותרות ומס-מסוייג.

הי"ר י. גורלי: נעשה זאת.

י. גורלי: אני מציע להשאיר את מס המותרות על 10 מליון, אך להעמיד את המס המסוייג על 3,600,000 ל"י, מהם 2,880,000 ל"י לתקציב הרגיל ו-720,000 לרשויות המקומיות.

א. צילינג: אנו נציע למחוק את סעיף המס המסוייג ולהגדיל את סעיף מס-מותרות. לתקציב הרשויות המקומיות נעביר אחוז מתאית מס-המותרות במקום המס-מסוייג.

הי"ר י. גורלי: סיעת מק"י הגישה הצעה להעמיד את מס-מותרות ואת מס-מסוייג על 3,600,000 ל"י.

ב.ש.

ה צ ע ו ת

הצעת סיעת מק"י - לא נקבלה

הצעת חבר הכנסת י. בדר - לא נקבלה

הצעת הממשלה - נ ק ב ל ה

=====

ד"ר מנדלסון: אם התפתחות ההכנסות בחודשי אפריל ומאי יוכיחו שאין אנו יכולים בשום-פנים להגיע לאומדן של 4,5 מליון ל"י גמס מסוייג - אנו שומרים לעצמנו זכות, בהסכמת הוועדה, להגיש לכנסת הצעה לתיקון בחוק כדי לקבוע מקסימום של 10%, וכן נביא אז בפני הוועדה כמה הצעות לשינויים נוספים. היה, למשל, שימוש לרעה בפטורים, ורצוי לדון בהצעת חבר הכנסת לוז, שמהם המסוייג של 5% לא יהיו פטורים אף המוסדות.

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף ההכנסות הבא: מס נסיעות חוץ - 1,500,000 ל"י.

ד"ר מנדלסון: בתקציב הקודם נכלל מס הנסיעות מסעיף "מס-מותרות", וההכנסה המעשית ממנו הייתה מליון ל"י. בזמנה אישרה הוועדה העלאת המקסימום של מס הנסיעות מ-30% ל-50%, והיום תונח על שולחן הכנסת הצעת חוק לבטל בכל את המקסימום. בינתיים יש הסדר ביניים, אולי לא-מלכך בוח: מחודש מרס לוקחים מכל נוסע המקבל כרטיס בלירות ישראליות ואשר אינו מקבל שחרור ממס נסיעות, פקדון של 100%. אם הכנסת לא תקבל את הצעת החוק, או אם היא לא תתן לכך תוקף רטרואקטיבי - נצטרך אז, לדעתי, להחזיר את הפקדונות, או להחליט, שהחל מחודש מרס ניתנום לירות ישראליות לנסיעות בקורט אחד. בכל אופן, את המס אנו גובים במחום החוק: 50% על שער ג' בנסיעות באווירונים, ו-20% - באניות.

ד"ר ברגמן: פקידים מסויימים נתנו הוראה לקחת פקדון נוסף של 100% מאלה אשר אינם מקבלים דבזים, היש להפריד בין פקדון זה לבין מס הנסיעות. בעצם, אומרים לנוסע שעליו להחזיר את הדולארים, ולא - יפסיד את הפקדון.

אנו חושבים ששיטה זו אינה רצויה. לכן הייתה הצעה להגדיל את המס ועל-ידי זאת לאפשר לאוצר להקציב דביזים לחברות הנסיעות בלי להפסיד כסף, ולכן ביקשנו ביטול ההגבלה של 50%. אמנם, חברות הנסיעות מוכרות כרטיסים בלירות ישראליות, אבל בסופן של דבר, בעקבות לחץ פוליטי - עלינו יהיה להחזיר להם את החוב דביזים.

י. בדר: למעשה, קיים שער רביעי חמישי, אך איש אינו רוצה להכיר בכך, והענין הנידון היא אחת התחבולות להעלמת הדבר.

יש הבדל בין שיטה של הוספת שער לבין שיטה של הוספת מס. בשני המקרים יהיה צורך להחזיר לחברות הזרות את אותו סכום במטבע זר, אבל לפי השיטה של הוספת שער מאפשרים לחברה להשקיע כספים בארץ ולא יוצרים את השערוריה, שהממשלה נעשית יותפת לחברות הנסיעה.

ב.ש.

בנוגע לעצם מס הנסיעות: מס זה נולד בתקופה כשהשער היה 35 גרוש לדולאר והיתה פרמיה לנסיעות חוץ. אך גם בזאת אין להגזים, כי אנו הגענו עתה למצב, שאפשר לקבל כרטיס נסיעה ללא הקצבת מטבע זר. מול יותר מאשר בהקצבת מטבע.

עד עתה היו 3 סוגי נוסעים: נסיעה בהקצבת מטבע ללא מס, נסיעה בהקצבת מטבע עם מס, ונסיעה בלתי חיונית עם סיפוק עצמי של דביזים. אני חושב שיש להגדיל את מס-כי צריך לתת לסוג השלישי צורה אחרת, לא של "שוק-שחור". אני חושב שגם להבא יש להשאיר 3 דרגות נסיעה: אחת - זולה ביותר, שניה - לנסיעות חיוניות בשער של לירה = דולאר, ושלישית - לנסיעות בלתי-חיוניות, וכאן אני מסכים לשער של 2 לירות בעד דולאר. אך אני מתנגד להגדלת המס.

ח. דובנין: לא יתכן שהמדינה תשיל תשלומים בלתי חוקיים על האזרחים, כדוגמת הפקדון. לדעתי, צריך להחזיר מיד את כל הפקדונות, כי איני מתאר לעצמי שהכנסת תוכל לתת אישור לפעולות בלתי-חוקיות שנעשו בעבר.

לדעתי, צריך להטיל את מס הנסיעות על נסיעות מותרות, אבל לא על נסיעות חיוניות. אך איני מסכים לבטל כל מקסימום, כי מס הנסיעות צריך להיות מס ואינו יכול לשמש תחליף לקורסים שחורים באמצעות המדינה עבור מטבע זר.

ז. סרנצ'וב: לפני חדשים אחדים, כאשר העלנו את המס ל-50%, שאלתי את ד"ר ברגמן, אם הוא משוכנע שהעלאה זו תביא להגדלת ההכנסות, או אולי התוצאה תהיה הפוכה מכיוון שיש פחות ברצוני לקבל אינפורמציה בענין זה.

אני מתנגד להעלאה זו ל-100%, לא מפני שהדבר יפגע בנדסע, אלא בגלל העניין של שמירת הקשר האזורי בין ישראל והחוץ. אם לא יהיו מספיק נוסעים, עקב הגדלת המס - תעמודנה החברות בפני קיצוצים בקורים.

ש. זינגר: הצעת הממשלה מוצדקת, כי לפי המצב הקיים אנו נותנים לסוחרים, הנוסעים לשם ריווחיהם הפרטיים, מטבע זר, כי כל נסיעה - גם באווירונים ואניות ישראליות - עולה בעקיפין במטבע זר.

היו"ר י. גורן: חברי הוועדה קיבלו תזכיר של "אל-על", הדין בעצם גם בעניינים הנוגעים לשאר חברות התעופה. (קורא את התזכיר).

ד"ר ברגמן: במצב הנוכחי יש לראות רק תקופת מעבר, ואת הוויכוח בניחן זה נקיים בחודש מאי, כאשר תעמוד לדיון בכנסת הצעת החוק לתיקון מס הנסיעות.

ברצוני לציין, שהאיזום בהעלאה הנוספת של המס הנייה כבר לירידה ב-20% ממחיר הטיסה היסודי, בהשוואה ל-1952. ההצעה שנידונה בוועדת השרים היא, להגדיל את המס על הטיסות ל-70%-80%, אך להשאיר את המס ב-50% - 55% לגבי הטיסות המוזלות. אנו אומרים לחברות, שכמה שהן תורונה את המחיר - אנו נוריד במס. לנו כדאי הדבר מכיוון שאז יסעו יותר. למרות ההעלאה יהיה מחיר הטיסה מ-1 לאפריאל

זול יותר מאשר בשנה שעברה: טיסה ללונדון וחזרה עלתה 433 דולאר, ויחד עם 35% מט נטיעות - 650 לירות. כעת יהיה המחיר היטורי 346 דולאר, ויחד עם 50% מט הנטיעות - 520 לירות.

שאלת הפקדון מעיקה על מצפוני, אך זהו רק אמצעי זמני כדי להקטין על תקופת המעבר. צריך לבטל זאת עד כמה שאפשר מהר יותר, ולכן אנו מציעים לאפשר לאוצר להשיג את אותה המטרה על ידי הגדלת המס. קביעת הדבר בצורה של שער נוסף יש בו קושי; היינו יכולים לעשות זאת לו היינו מוכרים את כל השירותים שלנו לחברות הזרות באותו שער, אך למעשה חברות התעופה מעטיקות עובדים ומשלמות להם בשער ראשון או שני, ובשאר להן עודף גדול, והן רוצות אחר-כך להוציאן במטבע זר.

אם אנו נשאיר את המצב הקיים ולא נוכל אחר-כך להצטיר לחברות דביזים - אן תקצנה את השירותים, ולכן טוב יותר להגיד למפרע ובכבוד, שאנו אוץ עניה, שאין בה די נוסעים, אפילו בתשלום לירות-ישראליות, למספר כה גדול של טיסות.

היו"ר י. גורי:
ועדת הכספים מבקשת לדעת על אילו פרינציפלים פיסקאליים בנה האומדן של מליון-וחצי לירות במ ס - הנטיעות.

ד"ר ברגסון:
אומדן זה מבוסס ראשית על ההנחה, שתהיה ירידה מטויימת בטיסות. אם שעור המס ישאר במצב הנוכחי - תגיע ההכנסה ממנו ל-1,100,000 לירות. אם נוכל להגדיל את המס לנטיעות, או אם נשאיר את השעור הקיים רק לטיסות מוזלות - תגיע ההכנסה למליון-וחצי לירות בערך.

היו"ר י. גורי:
מדאיג אותי ביחוד החשש פן יבולע לקשר האווירי שלנו עם החוץ ופן ירד צרכו של שדה-התעופה בלוד. מאחר ליענין זה גם צד פוליטי - על הממשלה לשקול את כל הנימוקים בעד ונגד ולהביא לנו סחר את דעתה בענין זה יחד עם היסודות הפיסקאליים עליהם מבוסס אומדן זה.

הישיבה סגורה.